

Komunikat FEE

Grudzień 2008 r.

Wkład Profesji Księgowych do Debaty na temat Kryzysu (III)

Apel o podjęcie działań na rzecz europejskich małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)

Niniejszy dokument przedstawia stanowisko FEE na temat kwestii dotyczących małych i średnich przedsiębiorstw na tle obecnego kryzysu. Celem dokumentu jest włączenie się do debaty i przedstawienie propozycji rozwiązań dla złagodzenia efektów kryzysu oraz przyspieszenia procesu dochodzenia do okresu sprzed niego. Dwa pozostałe opublikowane dokumenty zostały poświęcone odpowiednio historii oraz analizie kryzysu (I) oraz kwestiom istotnym dla biegłych rewidentów w czasie kryzysu finansowego (II). Inne dokumenty będą opublikowane w razie zaistnienia ku temu potrzeby.

Informacje na temat FEE

FEE reprezentuje 43 zawodowe instytuty księgowych oraz biegłych rewidentów z 32 krajów Europy, w tym ze wszystkich 27 państw Unii Europejskiej. Skupia ponad 500 tys. zawodowych księgowych. Reprezentując profesję, FEE ma na względzie interes publiczny. Zawodowi księgowi pracują w różnym charakterze w służbie publicznej, biznesie oraz sektorze publicznym. Bazując na praktycznym doświadczeniu pozyskanym dzięki codziennemu zaangażowaniu we wszystkie aspekty gospodarki oraz na wartościach leżących u podstaw praktyki zawodowej, FEE jest przekonana o powinności wniesienia swojego wkładu do przedmiotowych dyskusji.

Wprowadzenie

W dobie bieżących drastycznych okoliczności gros uwagi skoncentrowano na sektorze bankowym. Wielu polityków skierowało gwałtownie zainteresowanie w stronę znaczącego wpływu kryzysu finansowego, a także na fakt jego ewolucji w kryzys gospodarczy o szerokim zasięgu, apelując o skuteczne środki zaradcze.

Ponad 90 % podmiotów gospodarczych w Europie to Małe lub Średniej Wielkości Przedsiębiorstwa (MŚP), które stanowią swoisty „kręgosłup dla gospodarki”. Odgrywają kluczową rolę pod względem elastyczności gospodarki oraz dynamiki rynku pracy. Duża grupa MŚP tworzy znaczącą część łańcucha podaży, dostarczając produkty większym podmiotom, jako że to właśnie MŚP często charakteryzują się największym stopniem łatwości przystosowania się do zmieniających się warunków, innowacyjności oraz efektywnością kosztów, dzięki którym to cechom społeczeństwo czerpie korzyści. Z drugiej strony, **MŚP często reagują gwałtowniej i w bardziej dotkliwy sposób na spadki popytu lub pogorszenie możliwości otrzymania kredytu.** Ze względu na zakres bieżącego kryzysu, dyskusje nad środkami zaradczymi nie powinny ograniczać się do pomocy dużym podmiotom

lub określonym sektorom gospodarki. Pojawia się także rosnąca potrzeba wsparcia otoczenia, w jakim funkcjonują MŚP.

Dostęp do kapitału musi ulec poprawie

W rezultacie ostatnich wydarzeń, pozostających poza oddziaływaniem MŚP, wiele z tych podmiotów mierzy się, lub prawdopodobnie zmierzy się w niedalekiej przyszłości, z ekstremalnymi trudnościami w ich codziennym funkcjonowaniu, a także z uzyskaniem odpowiedniego poziomu finansowania w rozsądnej cenie.

FEE jest przekonana, że profesja księgowych ma wiele do zaoferowania w celu przezwyciężenia tego swoistego „finansowego punktu krytycznego”. Doświadczenie uczy, że informacje finansowe odgrywają kluczową rolę w przezwyciężaniu trudności, jakie pojawiły się w obliczu kryzysu, i nie powinny być odbierane na zasadzie obciążenia administracyjnego. Dzięki właściwym informacjom finansowym menadżerowie mają większą możliwość przezwyciężenia obecnego zamieszania a potencjalni kredytodawcy – jeżeli mają większe zaufanie do informacji finansowych dotyczących podmiotów gospodarczych – zaoferowania większych środków na bardziej korzystnych warunkach.

Profesja księgowych pomaga MŚP w sporządzaniu sprawozdań oraz prognoz dotyczących ich płynności, negocjowaniu z kredytodawcami oraz dostarczaniu usług poświadczających, celem zwiększenia wiarygodności sprawozdawczości finansowej.

Wiarygodność, transparentność oraz standaryzacja sprawozdawczości finansowej są kluczowe w spowodowaniu bardziej pozytywnego postrzegania zdolności kredytowej MŚP przez strony trzecie i, tym samym, zwiększenia dla nich dostępności źródeł finansowania. Osiągnięcie takiego stanu jest konieczne, szczególnie w czasach kryzysu. Obecny okres nie pozwala na akceptowanie ustępstw w kwestii transparentności. Z racji wagi zakresu oddziaływania MŚP, informacje ich dotyczące stały się decydujące dla zdolności zarządzania całą gospodarką¹. FEE zwraca uwagę na pilną potrzebę opracowania wspólnego „języka” rachunkowości, w którym wyrażano by efekty funkcjonowania oraz sytuację finansową podmiotów gospodarczych.

Sytuacja w zakresie płynności MŚP musi ulec poprawie

Część Krajów Członkowskich udzieliło wsparcia bankom, uzależniając je jednak od udzielenia przez banki niezbędnych kredytów celem wsparcia podmiotów gospodarczych. **Rządy mogą być zmuszone do rozważenia sytuacji, w której poręczają kredyty dla MŚP,** jak ma to miejsce w przypadku części Krajów Członkowskich, ustalenia wzajemnych gwarancji lub – w sytuacji, gdzie już takowe istnieją – poprawienia ich efektywności.

¹ Zobacz Opinię Europejskiej Komisji Głównego Biura ds. Danych Bilansowych nt. Komunikacji, pochodzącą z Komisji Europejskiej, a dotyczącą Uproszczonego środowiska funkcjonowania dla podmiotów działających w obszarze prawa spółek, rachunkowości oraz rewizji finansowej (wersja ostateczna COM 2007 394). Zobacz poniżej przypis 4, odnoszący się do stanowiska UEAPME, europejskiej organizacji reprezentującej MŚP, która także przeciwstawia się obniżeniu transparentności oraz zubażaniu europejskich obligatoryjnych ram rachunkowości.

Zatory płatnicze w praktyce oznaczają dla MŚP potrzebę poszukiwania źródła finansowania w postaci kredytu oraz zwiększają ryzyko pojawienia się efektów ubocznych. Do chwili obecnej wpływ interwencji legislacyjnych w tym obszarze okazał się ograniczony. FEE sugeruje trzy możliwości działań, które mogłyby być rozważone celem złagodzenia problemów związanych z płynnością w krótkim okresie czasu.

Użytecznym rozwiązaniem byłaby propozycja dotycząca nakazu **ujawniania przeciętnego okresu zwłoki w płatnościach**. Aby uniknąć tworzenia obciążeń administracyjnych, powinno jednak ograniczyć się to do ujawniania ww. danych jedynie przez duże spółki i dotyczyć ich rozrachunków z MŚP, będącymi ich dostawcami.

Zamówienia publiczne są istotną kwestią dla MŚP, które odpowiadają za realizację 64 % zamówień publicznych w całej Unii Europejskiej (42 % pod względem ich wartości)², co stanowi 16 % PKB Wspólnoty (około 25% w części krajów Unii Europejskiej). **W przypadku zamówień publicznych władze publiczne powinny dawać przykład redukując w sposób znaczący cykle płatności**. Takie działania przyniosłyby korzyści dla MŚP dzięki poprawie ich płynności oraz redukcji poziomu zależności od finansowania ze strony sektora bankowego, co z kolei pomogłoby złagodzić oddziaływanie „finansowego punktu krytycznego”.

Kolejną inicjatywą, jaka mogłaby znacząco pomóc w złagodzeniu problemów finansowych, szczególnie dla tej części MŚP, która doświadcza trudności związanych z zatorami płatniczymi ze strony kontrahentów, jest przesunięcie terminu **płatności kwot podatku VAT**.

Dostęp do środków pomocy publicznej powinien zostać uproszczony

Często w sytuacji, kiedy środki publiczne są dostępne dla MŚP, wielu drobnych przedsiębiorców zauważa utrudnienia administracyjne, które zniechęcają do składania odpowiednich wniosków. **Możliwości uproszczenia, harmonizacji oraz administracyjnej centralizacji programów pomocy publicznej powinny zostać poddane analizie** celem sprawienia, aby te formy pomocy stały się możliwie jak najbardziej efektywne, z poszanowaniem regulacji Wspólnoty, dotyczących przeciwdziałania wszelkim zakłóceniom konkurencji na rynku wewnętrznym, jako że – w długim okresie czasu – żaden uczestnik rynku nie czerpie korzyści w sytuacji, w której działanie rynku jest zakłócone. Część Krajów Członkowskich jest w trakcie wprowadzania ww. dobrych praktyk, co powinno stanowić przykład dla pozostałych członków Wspólnoty.

Koszty administracyjne mogą być zredukowane dzięki dalszej harmonizacji

Harmonizacja wymagań rachunkowości przyczynia się do redukcji kosztów administracyjnych, zarówno dla MŚP sporządzających informacje (a także korzystających z tych samych informacji, dotyczących swoich kontrahentów), księgowych weryfikujących te informacje, wierzycieli, jak i dla administracji publicznej korzystających z nich przy podejmowaniu decyzji. Standaryzowane informacje są prostsze do zrozumienia oraz

² Dotyczy liczby zamówień, których kwota przewyższa progi ustalone przez dyrektywy Unii Europejskiej, dotyczące zamówień publicznych.

interpretacji. Powodują wzrost pewności prawnej oraz spadek kosztów podnoszenia wiedzy, popełnianych błędów księgowych oraz kosztów dopasowania. Dlatego **uproszczenie regulacji może być korzystne, szczególnie w przypadku przyczynienia się do zredukowania kosztów administracyjnych dotyczących MŚP, jednakże jakość, wiarygodność oraz transparentność informacji nie powinny ulec obniżeniu.**

MŚP potrzebują w dalszym ciągu dostępu do możliwości, jakie daje Rynek Wewnętrzny

Nie wszystkie cele Rynku Wewnętrznego zostały osiągnięte. Księgowi wspomagający podmioty różnych wielkości wiedzą z doświadczenia, że w praktyce wiele problemów pozostaje aktualnych i dalsza harmonizacja oraz uproszczenie będą kluczowe dla umożliwienia prowadzenia działalności gospodarczej, oraz że to właśnie w szczególności MŚP korzystają z okazji pojawiających się na Rynku Wewnętrznym.

Prawo spółek jest kluczowym czynnikiem umożliwiającym funkcjonowanie Rynku Wewnętrznego. MŚP potrzebują instrumentów prawnych, które są proste i łatwe w zrozumieniu oraz użyciu. Statut Europejskiej Spółki Prywatnej (SPE, „European Company Statute”) będzie użytecznym narzędziem, ale – jak podnoszono w konsultacjach wśród właścicieli walorów finansowych – tylko wtedy, gdy osiągnięty zostanie wymagany stopień harmonizacji. Niedawno Parlament Europejski wezwał Komisję Europejską do przygotowania zharmonizowanych, spójnych oraz wyczerpujących ram rachunkowości dla Europy³. Komisja Europejska powinna zostać poparta w tym dążeniu, co jest także oczekiwane przez najbardziej istotnych właścicieli walorów finansowych – MŚP⁴. **Nadszedł czas, aby Kraje Członkowskie osiągnęły pożądane kompromisy polityczne celem zapewnienia dla MŚP prawidłowego oraz efektywnego funkcjonowania Rynku Wewnętrznego.**

Konkluzja

Rozprzestrzeniający się na całe społeczeństwo wpływ efektów ubocznych będących skutkiem obecnego kryzysu finansowego nie powinien być niedoceniany. Jeżeli nie zostaną podjęte skuteczne środki (np. w postaci rozwiązań przedstawionych w niniejszym dokumencie), które ułatwią MŚP dostęp do kapitału oraz pomogą im przetrwać kryzys, duża część tych podmiotów może stać się jego ofiarami i nie przetrwać w krótkim okresie czasu. FEE wzywa do skutecznego oraz podjętego w porę działania w celu złagodzenia dużej części pojawiających się obecnie obaw oraz przeciwdziałania dalszej, skierowanej ku dołowi łańcucha zależności gospodarczych, spirali negatywnych oddziaływań w gospodarce Unii Europejskiej.

³ Raport Parlamentu Europejskiego nt. propozycji dyrektywy Komisji oraz Rady, zmieniającej Dyrektywę Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG ws. wymagań dotyczących określonych ujawnień dla średniej wielkości spółek oraz obowiązków sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych (2008/0084(COD)), Raport Ieke van den Burg.

⁴ Pisemne stanowisko UEAPME nt. Komunikacji, pochodzące z Komisji, dotyczące uproszczonego środowiska funkcjonowania dla podmiotów działających w obszarze prawa spółek, rachunkowości oraz rewizji finansowej (wersja ostateczna COM 2007 394).